

Zámok v Pezínku - skvost architektúry a umenia. Aj vo víne.

FOTO: MILAN PEZINOK

Obnovený zámok v Pezínku vraví, kto sme

Keď sa pred tridsiatimi rokmi rozbehli Slováci do sveta, stretli sa s úplne nečakanými zážitkami. Ohromila ich vinárska krajina v Rakúsku, Taliansku a vo Francúzsku. V Bordeaux objavili vínom zrodenú krásu chateau, koncentrát umení všetkého druhu. Ani netušíme, ale **nádherné chateau máme aj na Slovensku. Napríklad Šimák Zámok Pezínok.**

Pred rokom otvárali májovú Malokarpatskú vínnu cestu na nádvoří zrekonštruovaného Šimák Zámku Pezínok. Všetkým prítomným omladené aj neskorého klasicizmu, neogotiky a renesancie vyrazilo dych. Gabika Vojteková, jedna z osobností malokarpatského vína, neveriacky zašepkala: „Konečne sa Pezínok dočkal svojho vinárskeho svätostánku.“ Dodajme, nielen Pezínok, ale aj Slovensko.

Kto navštívil legendárne francúzske chateau, napríklad Latour, Lafite-Rotschild, Margaux alebo Pichon-Longueville a potom sa ocitol v citlivo zrekonštruovanom pezínskom zámku, kde až do začiatku 20. storočia sídlili umenie milujúci rod Pálffyovcov, zostal na chvíľu v pomykove. Takúto krásu

máme na Slovensku? Veruže máme. Vo chvíli, keď pandémia koronavírusu pripútala ľudí k Slovensku, keď lekári i vláda sorne nabádajú, tráve voľné chvíle vo svojej krajine, je najbezpečnejšou na svete, zostať na našom dome.

Rozhliadnime sa po okolí a vyrazme do slovenskej prírody, tvoria ju aj vinohrady, zámky a hrady. Je v nich ukryté tajomstvo k našim súčasným životom, naša nepoznaná minulosť, z ktorej vyrástla prítomnosť. Pri putovaní časom a blízkym, lež dostatočne nepoznaným priestorom, celkom určite vyhladneme a vysmádneme. Naporiadzi však bude výborné jedlo a víno, ktoré nútí zmeniť názor na Slovensko.

Vraví: Vitajte v malej krajine, ktorá je rodom veľkých vín.

Víno, ľudia a mágia čísel

Celé Slovensko trávievalo letné dovolenky pri mori, a nielen Jadranom, nebolo oceánu, kde by si naši neomocili nohy. Doma sú pritom krásne vody. Hneď neďaleko Pezínka ležia seneckej jazerá s priezračne čistou vodou. Z podnajskej roviny vybieha k oblohe dlhý modrastý hrebeň Malých Karpát. Len čo podideme bližšie, zbadáme, že panorámu podhoria tvoria vinohrady. Takmer celé jedno tisícročie sa tu pestuje vinič. Bohatstvo z vína umožnilo založiť na vinárskych cestách päť slobodných kráľovských miest. Pezínok je jedným z nich. Od roku 1271 ho chráni hrad časom prebudovaný na zámok.

Dnes dátum zrodu niekdajšej pevnosti pripomína najlepšie

víno Zámokého vinárstva Veltínske zelené 1271. Urodené víno sa urodilo v roku 2017. Ide o výber z hrozna, ktoré pochádza z neďalekých Senkovic. Majster vína Roman Janoušek s týmto vínom vyhral minuloročný Národný salón vín v najsilnejšie obsadených triede bielych vín. V nich bolo a je Slovensko tradične najlepšie.

Všimnime si pozoruhodnosť v dátumoch. Víno šampión sa narodilo o tridsať tisícročia neskôr, ale rok jeho narodenia 2017 obsahuje tie isté čísla ako dátum zrodu zámku, ktorým je rok 1271. Už táto mágia plyvná z čísl, kde sedmíka je nositeľkou šťastenia, požívajú ochutnať toto víno.

Spôsob, akým bolo urobené, nás vracia do čias poctiveho vinárstva. V pohári sa ocitne mok príjemnej žltozelenej

farby, víno je krémové, plné, mohutné. Viac než symbolicky vyjadruje silu zámku, čo prežil dlhé storočia a opäť žiarí z neho energia kraja i ľudí, ktorí k nemu osudovo prilnuli. Akoby víno pravelo: odštartovalo som novú éru.

Po Pálffyovcoch, ktorých sláva vyvrcholila dielom Jána Františka Pálffyho (zanechal nám všetkým dobre známy Bojnický zámok), prišiel na scénu rod Šimákovcov. Ako varí všetci Slováci majú plebejskú minulosť. Potomkovia Kysučanov sa prejavili ako podnikári i ľudia. Štefan Šimák, jeden zo zakladateľov spoločnosti Sedem plus, využil bohatstvo, ktoré mu jeho životný podnik vynesol, naozaj spôsobom hodným filantropa. Investoval ho do rekonštrukcie vyššie sto rokov chátrajúceho zámku. →

Nebolo to dávno, keď sa do Pezínkeho zámku oplátilo chodiť len do expozície Národného salónu vín. Pálffyovské pivnice so zbierkou sto najlepších vín Slovenska boli akoby z iného sveta. No kým do nich návštevník vkročil, prešiel smutným ošumelým nádvorím dokumentujúcim všetko, čo Slovensko zažilo v 20. storočí. Veľa pretrvav, vzostupy a pády režimov a najmä úpadok zámku samotného.

Po rozpade Rakúsko-Uhorska a vzniku Československa sa šlachta chciac-nechciac musela pomeriť s novým štátom. Masaryk donútil potomkov Jána Pálffyho k „priateľskému“ vyrovnaniu sa so štátom, de facto i de iure mu odovzdali svoj majetok.

V roku 1936 sa majiteľom zámku stalo Slovenské vinohradnícke družstvo. Družstvo ako obdoby organizáciu producentov hrozna by Slovensko potrebovalo veru aj dnes, ale to je iná téma. V roku 1951 družstvo drobných vinohradníkov pohtili štátne Vinárske závody, súčasťou ktorých bola pálenica. Práve v nej sa v roku 1968 zrodilo najslávnejšie Československé brandy - Karpatské brandy špeciál. Invenca pezínckých vinárov nikdy nepoúšľala.

Po páde neoprembrovského režimu prišla privatizácia vinárskych závodov a spolu s nimi aj zámok. Nasledovala dlhé roky tápania. A potom ako blesk z jasného neba v roku 2015 vstúpili na scénu Šimákovci. Až sa nechce veriť, že nepotrebovali ani päť rokov na to,

aby vyslobodili spiacu Šípovú Ruženku zo zovretia nejstej budúcnosti.

Sto podob prírody a umenia

Ešte pred rokom v apríli bol zámok v obložení lešenia zvonku i znútra. Keď ho otvorili, prilákal pozornosť nielen rastúcej vinárskej obce Slovenska, ale aj umelcov. Zámok sa z noci na ráno stal centrom umenia, poskytol svoje priestory medzinárodnej výstave umeleckého skla. Ide o najväčšiu zbierku v Európe. Nachádza sa tu Šimákov súkromná klenotnica umeleckých diel zo skla, v ďalšej sále ojedinelá expozícia slovenských, českých a svetových umelcov. V zámku i na jeho nádvoří koncertujú veľké postavy slovenskej a českej hudby.

Na tento rok bolo naplánované jedno eso väčšie ako druhé. V máji mal vystupovať Milan Lesica, z Česka sa chystal prísť Lenka Filipová a Lucie Bílá, opäť sa mal objaviť Richard Müller. Hudba a umenie k zámku patrí a patria, veď v časech socializmu tu bolo nahrávacie štúdio Opus, kde nakrútili svoje filmy Pavol Hammel. Hammel tiež mieril na zámok, ale neviditeľná, vďaka prírodnej korone zrušila, veruže to dočasne, celý kalendár koncertov hviezdnych spevákov.

A predsa život na zámku ani v Zámokom vinárstve neustal. Pozoruhodná občianska disciplína priniesla krajine uvoľnenie, život sa opäť rozbieha, aj keď opatrosť nikdy net navyš. V marci, keď Slovensko a celý svet ochromili zákazy,

Zámok nie je múzeum s mŕtvymi exponátmi, ale aj vďaka vínu živý most spájajúci predchádzajúce storočia s prítomnosťou.

vinári v rúškach a kombináčach plnili víno vynikajúceho ročníka 2019. Podľa Romana Janouška pôjde o výnimočný ročník. Taký, ktorý sa možno vyrovná v tomto desaťročí vínam z roku 2015.

Ochutnajme ich. Štefan Šimák mladší je optimista. Ako prídu prázdniny, očakáva obnovenie života na zámku. Má čo ponúknuť. Šimák Zámok Pezínok nie je múzeum s mŕtvymi exponátmi, ale aj vďaka vínu živý most spájajúci predchádzajúce storočia s našou prítomnosťou.

Keď si dospeli spomenú na hodiny dejepisu, ovanie ich neživná záplava čísel, mien, vzbúr, revolúcií, vojen. V hlave vždy z toho mali galimatiásy. Ale na zámku ožívajú iné dejiny, sú živé vstratené do súčasnosti. Ich vnímanie sa môže začať príjemnou ochutnávkou vín, dobrou večerou. Korona donútila vinárov, aby zmaximalizovali predaj vína cez e-shop. Lenže, kde sa

najlepšie ochutnávajú vína? Predsa v pivnici v spríevode vinára. Roman Janoušek pozýva na pohár sviežeho Rulandského bieleho ročníka 2019. Nie je to rýchlo zrodená kráska, zažila aj dotyk s drevom. To víno vás pobozká, ako vie iba zaľúbené dieťa pod rozkvitnutou cerešňou. Sme na prahu leta a to je príležitosť ochutnať ružové víno, čo tak Cabernet Sauvignon zo svodinskej vinice zámku?

Toto rosé víno dokumentuje, ako malokarpatské vinárstvo umne prepája vinohrady dvoch slovenských regiónov a umožňuje spoznať osobitú chuť každého z nich. Vo Svodine a v Dubníku leží totiž viac ako stohokrátová vinohradnícka základňa Zámokého vinárstva.

Víno podporuje chuť do jedenia. Na jedálnom lístku si je z čoho vybrať. Jedlá pripravuje šéfkuchár Martin Novák, muž, čo varí zo srdca a ako správny patriot z lokálnych surovín. Mäso, zelenina, ovocie nie sú unavené cestovaním, sú čerstvé a pripravené s nápadom. S kreativitou, ktorá nenapodobňuje Francúzov, ale tvorí čubné jedlo vychádzajúce zo slovenskej tradície. Možno tu zažiť pravý sobáš jedla a vína.

Co robí, keď sa ráno zobudíme v niektorej z nádherných 49 izieb a apartmánov? S východom slnka sa rozstrebajú vtáky, treba vybehnúť do parku. Treba nestať beh, nech si zacvičí jogu. Začneme deň pohybom, wellnesscentrum je skvelé nielen svojou technikou vybavenou, ale aj umením. Pávy nežijú len v parku, ale aj

na stenách v pávej mozaike. Krv sa nám rozprúdila, myseľ je čerstvá a vlnivá. Podne na prehliadku zámku. Pálffyho vkus oceníme, keď sa ocitneme v jeho knižnici, dnes Rytierskej sále. Reštaurátori nielen na jej bohato zdobenom strope urobili vynikajúcu prácu. V zámokovej viede nás pozdraví slávny Ignác Bizmayer, ktorý oživil vo svojom umení habánsku keramikou.

V jednej z palôt dámy ocenia kabinety, sú to rôzne majstrovsky urobené skrinky, kde spočívali ich šperky. Kto miluje obrazy, nájde tu Jána Kupeckého, generáčného druha Caravaggia, a jeho obraz František z Assisi. Zmeňme tempo. Čakali by ste na zámku expozíciu motocyklov JAWA? Je tu vyše 25 dokonale zrekonštruovaných a pojazdých motiek pripomínajúcich produkciu slávnej československej značky.

To nie je zámok, ale pokladnica umenia a dizajnu, ako sa vyvíjal v priebehu času. Vyrazme zo zámku do vinohradov. Na úbočí Starej hory nájdeme levandulový vinohrad, malú provensalskú botanickú oázu, ktorú stvoril miestny vinohradník Vladimír Piš. Krajom malokarpatských vín a lesov sa môžeme túlať peši aj na bicykli. Zjásť až na Vysokú či Zábravu, najvyššie vrcholy Malých Karpát, alebo vyjsť na rozhľadňu na Veľkej Homolí. Zahľadíme sa do kraja a uvedomíme si krásu i ducha domoviny.

Každé zlo je na čosi dobré. S koronou pričádzame na chuť Slovensku. ■ **Jozef Sedláč**

Dámy a páni, vitajte v Rytierskej sále.

FOTO: MILAN PEZINOK